

R Ó N A Y T A M Á S

XIV. LEÓ

A REMÉNY PÁPÁJA

EURÓPA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2025

www.alexandra.hu • www.moobius.hu
www.europakiado.hu

*Egyértelmű állásfoglalás,
keserű tapasztalatok*

Az újságírók védelmezője

Nem könnyű ugyan néhány hét után megmondani, hogy egy pápa mivel írja majd be magát a történelembe, XIV. Leó eddigi megnyilatkozásai alapján azonban megkíséreljük modellezni, milyen pápa is lehet majd, melyek lesznek a legfőbb prioritásai, hogyan vélekedik az egyházzal és a világról, a családot érintő kérdésekről, a melegek helyzetéről. Hogyan fogadják őt az egyre elmélyülő ideológiai harc által sújtott Egyesült Államokban, milyen külpolitikát folytathat, és elődjével szemben megnevezi-e Vlagyimir Putyint Ukrajna elleni agresszorként, továbbá miként tekint az éghajlatváltozásra.

Első megnyilatkozásaiból máris kiviláglik, hogy XIV. Leó nemcsak a világ lelkiismerete, hanem az emberi jogok őre is kíván lenni. Erre következtethetünk első nyilvános audienciája alapján, amit 2025. május 12-én, hétfőn tartott a Vatikánba akkreditált több ezer újságíró számára. Ebben is Ferenc pápát követte, hiszen elődje szintén már pontifikátusának kezdetén beszélt a médiamunkások előtt.

Angol és olasz nyelven elhangzott beszédében már megcsillogtatta humorát, amiről az őt jól ismerők is beszéltek. „Azt mondják, nem túlzottan nagy dolog, ha a hallgatóság tagjai egy beszéd elején tapsolnak... Ám ha még a végén is ébren vannak, és még akkor is tapsolni akarnak, na, azt külön köszönöm!”

Az evangéliumból a nyolc boldogságról szóló részt felidézve közölte, ez a rész a médiamunkásoknak is szól. „Mindannyiunkat arra hív, hogy másfajta kommunikációt folytassunk, olyat, amely nem mindenáron keresi a konszenzust, nem használ agresszív szavakat, nem veszi át a versengés modelljét, sosem választja el az igazság keresését attól a szeretettől, amellyel alázatosan keresnünk kell azt.”

Utalt arra, hogy a kommunikáció is hozzájárulhat a békéhez. Ha emberként viszonyulunk másokhoz, és amennyiben méltóképpen, tiszteletet mutatva kommunikálunk velük, az a társadalmi megbékélés alapjául is szolgálhat. „A béke mindannyiunkkal kezdődik: azzal, ahogyan másokra nézünk, ahogyan másokat hallgatunk, ahogyan másokról beszélünk; és ebben az értelemben alapvető fontosságú az, ahogyan kommunikálunk: nemet kell mondanunk a szavak és képek háborújára, el kell utasítanunk a háború paradigmáját.”

Mint később megjegyezte: „Napjainkban az egyik legfontosabb kihívás egy olyan kommunikáció előmozdítása, amely képes arra, hogy kivezessen bennünket a »bábeli toronyból«, amelyben néha tengődünk, kivezessen a szeretetlen, gyakran ideológiai vagy pártos beszédmódok zűrzavarából. Ezért fontos a szolgálatotok annak fényében, hogy milyen szavakat használtok, és milyen stílusban kommunikáltok.” Emlékeztetett arra, hogy a kommunikáció „nem csupán információk átadása, hanem egy kultúrának, a párbeszéd és a konfrontáció tereként szolgáló

emberi és digitális környezeteknek a megteremtése. A technológiai fejlődést tekintve pedig ez a küldetés még szükségesebbé válik.” Ismét utalt tehát a párbeszéd fontosságára, amint első pápai beszédében is tette.

Ami azonban különösen fontos elem volt beszédében, az a bebörtönzött újságírók mellett való kiállása. „Hadd hangsúlyozzam, hogy az egyház szolidáris azokkal az újságírókkal, akiket bebörtönöztek azért, mert megpróbálták elmondani az igazságot, és ezekkel a szavakkal kérem ezeknek az újságíróknak a szabadon bocsátását. Az egyház azoknak az embereknek a bátorságát ismeri el ezekben a tanúkban – gondolok itt azokra, akik életüket veszélyeztetve is beszámolnak a háborúkról –, akik védik az emberi méltóságot, az igazságosságot és a népek tájékoztatáshoz való jogát, mert csak a tájékozott népek tudnak szabad döntéseket hozni.”

Alighanem Leó pápa is olvasta a Bizottság az Újságírók Védelméért (CPJ) szervezet legutóbbi jelentését, amely szerint 2024-ben rekordszámú médiamunkást gyilkoltak meg a világban. Legalább százhuszonnégy

újságíró vesztette életét 2024-ben, összesen tizennyolc országban. Ez amiatt is aggályos, mert ez a legmagasabb szám azóta, hogy a Bizottság több mint három évtizede elkezdte a munkavégzésük miatt elhunyt (megölt) újságírók nyilvántartását – közölte a CPJ.

A korábbi negatív rekordot 2007-ben jegyezték fel, amikor száztizenhárom újságíró vesztette életét, közülük majdnem minden második az iraki háború következtében.

Ugyanakkor az előző évben sem volt rózsás a helyzet. Ugyanezen szervezet összegzése szerint 2023-ban összesen háromszázhuszonegy riporter volt rács mögött, ami a második legmagasabb szám volt azóta, hogy 1992-ben elkezdték nyilvánosságra hozni az első adatokat. Kínában volt a legrosszabb a helyzet, ahol negyvennégy újságírót börtönöztek be, majd a polgárháború által sújtott Mianmar és Oroszország következett a sorban. A jelentés szerint a bebörtönzött újságírók több mint hatvanöt százaléka szembesül *államellenes vádakkal, például hamis hírek terjesztésével és terrorizmussal, megtorlásként kritikus tudósításaiért.*

Leó pápa a bebörtönzött újságírók melletti kiállásával szintén elődje nyomdokaiba lépett. 2025 januárjában Ferenc a kommunikáció világnapján elmondott beszédében szintén a börtönbe vetett médiamunkások szabadon engedését követelte, majd felhívást tett közzé: „Csak azért börtönözték be őket, mert hűségesek voltak a hivatásukhoz, megpróbálták elmondani, amit láttak. Sokan vannak! Ebben a szentévben arra kérem azokat, akiknek hatalmuk van erre, hogy engedjenek szabadon minden igazságtalanul bebörtönzött újságírót. Legyen nyitva számukra is egy ajtó, amelyen keresztül visszatérhetnek a szabadságba, mert az újságírók szabadsága mindannyiunk szabadságát növeli.”

Leó beszédében közvetve a világ egyes országait is felelőssé tette az újságírókkal szembeni rossz bánásmóddért. „A bebörtönzött újságírók szenvedése kérdőre vonja a nemzetek és a nemzetközi közösség lelkiismeretét, és mindannyiunkat arra szólít fel, hogy védjük meg a véleménynyilvánítás és a sajtószabadság értékét” – mozgósított az amerikai származású,

a sajtószabadságot talán emiatt is kiemelten kezelő egyházfő.

Leó – ebben is Ferenc példáját követve – köszönetet mondott az újságíróknak azért, hogy folyamatosan hírt adnak a vatikáni eseményekről. „Köszönöm, kedves barátaim, hogy szolgáljátok az igazságot. Azért voltatok Rómában ezekben a hetekben, hogy beszámoljatok az egyházzól, annak sokszínűségéről és egységéről. Figyelemmel kísértétek a nagyhét szertartásait; közvetítettétek a Ferenc pápa halála miatti gyászt, ámde ő a húsvét fényében távozott tőlünk. Ugyanez a húsvéti hit vezetett be bennünket a konklávé szellemébe, mely különösen fárasztó napokat jelentett számotokra; és ez alkalommal is sikerült beszámolnotok Krisztus szeretetének szépségéről, amely mindannyiunkat egyesít, és egyetlen néppé tesz, melyet a Jó Pásztor vezet.”

Felhívta a figyelmet arra, hogy a megváltozott kommunikációs közegben az egyháznak is megvan a maga felelőssége. „Sose engedjünk a közepszerűségnek. Az egyháznak el kell fogadnia az idő kihívását,

és ugyanígy nem létezhet kommunikáció és újságírás az időn és a történelmen kívül. Ahogy erre Szent Ágoston emlékeztet bennünket: »Éljünk jól, és az idők jók lesznek. Mi vagyunk az idők.« Szabadítsuk meg a kommunikációt minden előítélettől, haragtól, fanatizmustól és gyűlölettől, tisztítsuk meg az agresszivitástól. Nincs szükségünk hangos és erőszakos kommunikációra, hanem olyanra, amely képes meghallgatni, felvenni a hangját azoknak a gyengéknek, akiknek nincs hangjuk. Szabadítsuk meg a szavakat, és ezzel hozzájárulunk a Föld felszabadításához» – buzdított a pápa.

Robert Prevost jól ismeri a média szerepét: Peruban döntő szerepet játszott a Sodalicio, egy szektaszerű ultrakatolikus csoport által elkövetett pedofília- és szexuális visszaélésekkel kapcsolatos nyomozás előrehaladásában. A csoportosulást Ferenc pápa 2024 januárjában oszlatta fel. Prevost a Perui Püspöki Konferencia áldozatokért felelős bizottságának élén állt, és nemcsak az áldozatokat segítette, hanem azokat az újságírókat – Paola Ugazt és Pedro Salinast – is, akik

2015-ben feltárták a botrányt, és akiket mind a médiában, mind bíróság előtt üldöztek a hazájukban. Ugaz jelen volt a VI. Pálról elnevezett csarnokban, ahol Leó pápa beszéde is elhangzott. „Megismételte szolidaritását az újságírókkal” – nyilatkozta ekkor az *El País* spanyol lapnak Ugaz.

Pápává választása előtt Prevost a közösségi média használatáról is értekezett. Egy 2023. májusi interjúban hangsúlyozta, hogy körültekintően és felelősségteljesen kell használni a közösségi médiát, hogy megakadályozzák a „megosztottság és viták szítását”, valamint azt, hogy károkat okozzanak az egyház közösségének.

Elismerte, hogy a közösségi média fontos eszköz lehet abban, hogy emberek millióinak közvetítsék az evangélium üzenetét. „Fel kell készülnünk a közösségi média jó használatára. Ugyanakkor a mai, folyamatosan változó világ olyan helyzeteket teremt, amikor valóban el kellene gondolkodnunk, mielőtt megszólalnánk vagy üzenetet írnánk a Twitteren, hogy válaszoljunk egy bejegyzésre, vagy akár csak kérdéseket

tegyünk fel nyilvános formában, mindenki szeme láttára. Néha fennáll a megosztottság és a viták szításának veszélye.”

A kommunikáció helyes használata „lehetőség, de egyben kockázat is. És kárt okozhat az egyház közösségében. Ezért kell nagyon körültekintőnek lenni ezen eszközök használatakor” – emelte ki.

Leó igyekszik maga is használni a közösségi médiát: egy héttel megválasztását követően máris létrehozta pápai Instagram-fiókját.